

Bắc Ninh:

KẾT QUẢ VÀ ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN SẢN XUẤT HOA ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ CAO

Bắc Ninh là tỉnh có diện tích tự nhiên nhỏ nhất vùng Đồng bằng sông Hồng và cả nước (khoảng 82 km²). Trong đó, diện tích đất nông nghiệp xấp xỉ 53.000 ha, diện tích đất canh tác bình quân đầu người chỉ đạt 500 m². Trong quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội đến năm 2020, với định hướng ưu tiên phát triển công nghiệp và đô thị, diện tích đất nông nghiệp của Bắc Ninh sẽ giảm hơn 40%, từ 52.962 ha năm 2005 xuống còn 30.834 ha năm 2015. Cùng với sức ép giảm diện tích canh tác do phát triển công nghiệp và đô thị, yêu cầu tất yếu của quá trình hội nhập và phát triển đang đặt ra thách thức mới cho ngành nông nghiệp. Chúng ta đã gia nhập Tổ chức Thương mại thế giới (WTO) với các cam kết mở cửa thị trường về thương mại hàng hoá, dịch vụ, đầu tư và những nguyên tắc, luật lệ phải tuân thủ để bảo đảm mở cửa thị trường một cách thực chất và công bằng. Nông nghiệp là lĩnh vực nhạy cảm và dễ bị tổn thương hơn cả khi thực hiện các cam kết gia nhập WTO, là lĩnh vực bị sức ép cạnh

Trong những năm qua, ngành khoa học và công nghệ (KH&CN) tỉnh Bắc Ninh đã phối hợp tốt với ngành nông nghiệp và các cơ quan nghiên cứu khoa học ở Trung ương triển khai xây dựng nhiều mô hình sản xuất nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao nhằm khai thác có hiệu quả tiềm năng đất đai, trong đó có mô hình phát triển sản xuất hoa, cây cảnh. Nhằm tiếp tục nhân rộng các mô hình phát triển nghề trồng hoa, tạo ra khối lượng sản phẩm lớn phục vụ tiêu dùng trong nước và hướng tới xuất khẩu, tác giả đưa ra một số đề xuất khả thi cho thời gian tới.

tranh khá lớn, nhất là trong điều kiện nông nghiệp nước ta là nền sản xuất nhỏ, phân tán, công nghệ lạc hậu, năng suất kém, chất lượng nông sản thấp..., đòi hỏi Bắc Ninh cần phải có kế hoạch khai thác sử dụng hợp lý quỹ đất còn lại nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng, đảm bảo an ninh lương thực và các nhu cầu khác của địa phương.

Trong định hướng phát triển nông nghiệp đến năm 2020, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Bắc Ninh lần thứ XVIII đã nêu rõ: “Đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp và nông thôn. Tăng cường đầu tư cơ sở hạ tầng, ứng dụng tiến bộ kỹ thuật và công nghệ mới, phát triển nông nghiệp toàn diện, chuyển sang sản xuất hàng hoá có năng

NGUYỄN MINH TÂN

Phó Giám đốc Sở KH&CN Bắc Ninh

suất, chất lượng và hiệu quả cao, bền vững. Phát triển nông nghiệp đô thị, nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao, gắn phát triển nông nghiệp với xây dựng nông thôn mới, phát triển công nghiệp chế biến”. Quy hoạch phát triển ngành nông nghiệp đến năm 2020 của tỉnh cũng xác định: “Phấn đấu tốc độ tăng trưởng giá trị sản xuất nông nghiệp đạt 2%/năm, giá trị sản xuất trồng trọt đạt trên 106 triệu đồng/ha canh tác; quy hoạch diện tích vùng sản xuất rau màu thực phẩm 15.000 ha; vùng hoa, cây cảnh hơn 300 ha; xây dựng, phê duyệt và tổ chức triển khai thực hiện các dự án sản xuất nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao, tập trung vào sản xuất rau màu, thực phẩm an toàn và hoa, cây cảnh...”.

Thực hiện định hướng trên, trong điều kiện đất đai canh tác bị thu hẹp cùng với lợi thế của Bắc Ninh là tỉnh nằm trong vùng kinh tế trọng điểm Bắc Bộ, gần Thủ đô Hà Nội và các khu công nghiệp tập trung của khu vực, nơi có nhu cầu lớn về nông sản, thực phẩm an toàn, hoa chất lượng cao; đồng thời nông dân Bắc Ninh có khả năng về vốn và trình độ kỹ thuật thâm canh khá, nhất là kinh nghiệm trồng hoa, cây cảnh. Vấn đề đặt ra là, tập trung đầu tư để khai thác nhằm đạt hiệu quả kinh tế cao trên một đơn vị diện tích canh tác. Trong trường hợp này, giải pháp thích hợp

nhất là phát triển nông nghiệp theo hướng xây dựng các mô hình nông nghiệp ven đô thị sinh thái, hiệu quả và bền vững, chuyển dịch cơ cấu cây trồng theo hướng sản xuất các loại cây trồng có giá trị kinh tế cao như rau màu thực phẩm, đặc biệt là hoa, cây cảnh, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của xã hội.

Mặt khác, Bắc Ninh cũng có lợi thế là trong tỉnh đã có nhiều vùng chuyên sản xuất hoa, cây cảnh quy mô khá, như các xã vùng ven thành phố Bắc Ninh, phường Đình Bảng (thị xã Từ Sơn), xã Phú Lâm (huyện Tiên Du). Nhiều hộ nông dân đã tích tụ được ruộng đất, đầu tư vốn để sản xuất hoa, cây cảnh mang lại thu nhập cao. Đặc biệt, đã hình thành nhiều doanh nghiệp nông nghiệp đầu tư vốn, kỹ thuật để sản xuất nông nghiệp theo hướng công nghệ cao (Công ty TNHH Cửu Long - thị xã Từ Sơn, Công ty cổ phần Vạn Xuân, Công ty Tân Trường Lộc, Công ty cây xanh Phú Lâm - huyện Tiên Du...).

Thực hiện quy hoạch phát triển nông nghiệp của tỉnh, phát huy lợi thế của địa phương, trong những năm qua, ngành KH&CN đã phối hợp với ngành nông nghiệp và các cơ quan nghiên cứu khoa học ở Trung ương triển khai xây dựng nhiều mô hình sản xuất nông nghiệp áp dụng các tiến bộ kỹ thuật, giống,

biện pháp thâm canh mới nhằm khai thác có hiệu quả tiềm năng đất đai, từng bước hình thành các mô hình sản xuất nông nghiệp theo hướng công nghệ cao, tập trung vào các đối tượng cây trồng chính là rau màu thực phẩm và hoa, cây cảnh.

Trong nhiều năm qua, được sự giúp đỡ, phối hợp chặt chẽ của Viện Nghiên cứu rau quả (Viện Khoa học nông nghiệp Việt Nam), kế hoạch KH&CN hàng năm của tỉnh đã dành lượng kinh phí đáng kể đầu tư hỗ trợ cho nông dân, doanh nghiệp xây dựng các mô hình sản xuất hoa, cây cảnh ứng dụng công nghệ tiên tiến, cho hiệu quả cao và mở ra hướng phát triển mới trong lĩnh vực nông nghiệp, phù hợp với điều kiện đất nông nghiệp bình quân đầu người thấp như Bắc Ninh. Tính đến nay, toàn tỉnh đã xây dựng được 17 mô hình với hơn 65.000 m² nhà lưới để sản xuất các loại rau an toàn, hoa, cây cảnh; trong đó riêng sản xuất hoa là hơn 40.000 m², nhiều doanh nghiệp và hộ nông dân có diện tích nhà lưới 1.000-2.000 m², một số doanh nghiệp có diện tích nhà lưới 5.000-7.000 m², 3 doanh nghiệp xây dựng được gần 2.000 m² nhà lưới cấp I để sản xuất giống và cây thương phẩm hoa lan Hồ Điệp. Các mô hình sản xuất hoa trong nhà lưới (hoa lily, lan Dendro, lan Hồ Điệp) cho thu nhập cao, đạt 500 triệu đồng/ha/năm, cá biệt có những mô hình cho thu nhập đạt 1 tỷ đồng/ha/năm (Công ty TNHH Cửu Long - Từ Sơn, Công ty cổ phần Vạn Xuân, Công ty cây xanh Phú Lâm - Tiên Du...). Kết quả bước đầu của các mô hình này đã góp phần thay đổi thói quen, tập quán canh tác làm ăn nhỏ lẻ của các hộ nông dân, nhất là thói quen tiếp cận và áp dụng các biện pháp kỹ thuật, công nghệ mới trong sản xuất, dần hình thành một cách làm ăn mới, hiệu quả trong nông nghiệp; đã ra đời nhiều doanh nghiệp nông nghiệp có điều kiện tích tụ đất sản xuất, với đầu tư thỏa đáng về vốn,

kỹ thuật, mang lại hiệu quả kinh tế cao.

Trên cơ sở kết quả triển khai thực hiện các mô hình sản xuất hoa, cây cảnh hiệu quả cao trong những năm qua, Sở KH&CN Bắc Ninh đã tham mưu, trình và được Bộ KH&CN, UBND tỉnh phê duyệt dự án đầu tư xây dựng Khu thực nghiệm sản xuất nông nghiệp công nghệ cao của tỉnh tại huyện Tiên Du quy mô gần 20 ha với tổng vốn đầu tư hơn 120 tỷ đồng. Với mục tiêu xây dựng một khu trình diễn về sản xuất nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao để sản xuất các loại giống cây trồng và các sản phẩm nông nghiệp chất lượng cao (giống rau, giống hoa, cây ăn quả; các loại rau, thực phẩm an toàn và hoa cây cảnh, trong đó khu vực sản xuất giống sẽ được đầu tư và giao cho Trung tâm Ứng dụng tiến bộ KH&CN của tỉnh quản lý, khai thác), nhằm rút kinh nghiệm nhân ra diện rộng, góp phần chuyển dịch cơ cấu sản xuất trong nông nghiệp theo hướng hiện đại, hiệu quả bền vững. Dự án đã hoàn thành công tác đền bù, giải phóng mặt bằng, khởi công xây dựng vào đầu tháng 3.2011 và đến nay đã hoàn thành 2/4 gói thầu, cơ bản hoàn thành cơ sở hạ tầng, có thể xúc tiến kêu gọi một số doanh nghiệp đầu tư nghiên cứu, sản xuất.

Qua nhiều năm phối hợp với cán bộ của Trung tâm Nghiên cứu và phát triển hoa, cây cảnh (thuộc Viện Nghiên cứu rau quả) để triển khai xây dựng các mô hình sản xuất hoa tại tỉnh Bắc Ninh, bên cạnh những kết quả đạt được như: bước đầu hình thành các mô hình sản xuất hoa theo phương pháp công nghiệp cho thu nhập cao, người sản xuất tiếp cận và ứng dụng các phương pháp sản xuất tiên tiến, hình thành một số doanh nghiệp đầu tư sản xuất trong lĩnh vực nông nghiệp..., chúng tôi thấy cũng còn một số khó khăn như: nguồn cung cấp giống chưa chủ động, nhất là các giống hoa phải nhập ngoại; kết quả sản xuất còn bị

phụ thuộc nhiều vào điều kiện thời tiết, khó khăn trong việc điều khiển để có sản phẩm tiêu thụ đúng vào các dịp lễ, tết (thường cho thu nhập cao hơn); việc nhân rộng mô hình còn hạn chế do yêu cầu cao về kỹ thuật, vốn và diện tích; việc tiêu thụ sản phẩm (của các tỉnh miền Bắc) còn khó khăn do sản xuất nhỏ lẻ, manh mún, chủ yếu tiêu thụ nội địa...

Nhằm tiếp tục nhân rộng các mô hình phát triển nghề trồng hoa, triển khai việc quy hoạch và tổ chức sản xuất để có các vùng chuyên canh tập trung, tạo ra khối lượng sản phẩm lớn phục vụ tiêu dùng trong nước và hướng tới xuất khẩu, theo chúng tôi, trong phạm vi địa phương cần quan tâm một số vấn đề sau:

Một là, để triển khai các mô hình sản xuất nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao thành công, yếu tố quan trọng hàng đầu là vấn đề kỹ thuật. Cần lựa chọn cơ quan chuyển giao công nghệ có đủ năng lực, có kinh nghiệm và đội ngũ cán bộ kỹ thuật có đủ trình độ chuyên môn, gắn bó và có trách nhiệm với nông dân, bám sát địa bàn để đảm bảo đưa được KH&CN đến người sản xuất. Đối với các dự án phát triển sản xuất thì nội dung tập huấn, chuyển giao công nghệ nhất thiết phải được quan tâm đầu tư thỏa đáng.

Hai là, tổ chức sản xuất nông nghiệp theo hướng công nghiệp đòi hỏi suất đầu tư khá cao, vì vậy khi lựa chọn đối tượng để tham gia xây dựng mô hình cần chú ý lựa chọn các hộ nông dân có đủ điều kiện về vốn, khả năng tiếp thu kỹ thuật mới, có kinh nghiệm sản xuất kinh doanh và quyết tâm đầu tư để phát triển sản xuất (kinh nghiệm cho thấy tốt nhất là các doanh nghiệp nông nghiệp).

Ba là, tổ chức sản xuất nông nghiệp theo hướng công nghiệp đòi hỏi diện tích canh tác phải rộng, từ vài nghìn mét vuông đến một vài ha mới cho hiệu quả cao. Trong điều kiện ruộng đất nông nghiệp của các tỉnh phía Bắc đa số còn nhỏ lẻ, manh mún như hiện nay, thu hồi tập trung được diện tích thích hợp là rất khó khăn. Vì vậy, các dự án cần có sự tham gia tích cực của chính quyền cơ sở trong việc vận động, chỉ đạo nông dân dồn điền đổi thửa, tập trung diện tích thích hợp, đủ điều kiện cho phát triển sản xuất hàng hóa tập trung.

Bốn là, đề nghị các cơ quan khoa học đầu tư nghiên cứu chọn tạo các loại giống hoa mới, chủ động giống thay thế nhập khẩu, làm chủ quy trình sản xuất, nhất là quy trình kỹ thuật nhằm điều khiển thời gian sinh trưởng, thời gian thu hoạch vào đúng các dịp lễ, tết mới đạt được hiệu quả kinh tế cao.

Năm là, phải có sự vào cuộc của cơ quan quản lý, cơ quan khoa học ở địa phương để thực hiện từ khâu quy hoạch vùng sản xuất, hỗ trợ kỹ thuật, tài chính, tổ chức sản xuất, nghiên cứu thị trường, hỗ trợ tiêu thụ sản phẩm. Sản xuất hoa ứng dụng công nghệ cao, nhất là ở khu vực phía Bắc mới chỉ bắt đầu và chủ yếu là đáp ứng nhu cầu tiêu thụ nội địa vào các dịp lễ, tết. Với đặc điểm khí hậu nóng ẩm, giá rét tác động rất lớn đến kết quả sản xuất, yếu tố rủi ro cao, rất cần có sự tham gia bảo hiểm đối với loại cây trồng này, tạo điều kiện và tâm lý an tâm cho người sản xuất khi bỏ một lượng vốn lớn đầu tư vào lĩnh vực này ■